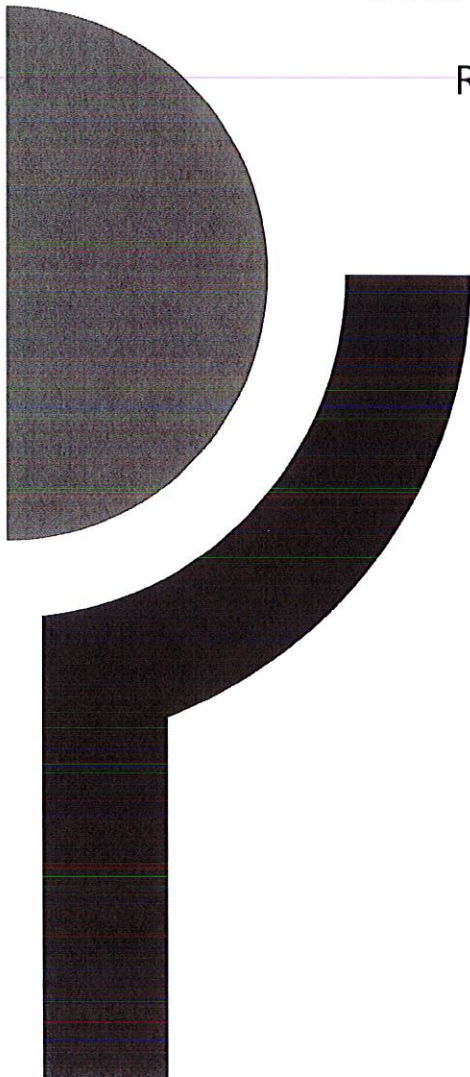

SALA KOMMUN	
Kommunstyrelsens förvaltning	
Ink. 2018 -02- 27	
Diarienum	Aktbilaga
2018/420	2

Regional Kulturplan för Västmanland 2019-2022

Remissupplaga, Dnr: RV180359
Remisstid 23/2-6/4 2018

Innehåll

1	Inledning.....	1
1.1	Vad är en Kulturplan?.....	1
1.2	Kulturområdets olika perspektiv i regional utveckling	2
2	Arbetsprocessen	2
3	Kulturpolitiska utgångspunkter.....	3
1.3	Nationella Kulturpolitiska mål	3
1.4	Regionala mål och strategier.....	4
1.5	Strategiska prioriteringar 2019 – 2022	5
4	Organisation och infrastruktur inom kulturområdet i Västmanland	6
1.6	Regional utveckling	6
1.7	Region och kommuner i samverkan	6
1.8	Infrastruktur för samverkan	7
5	I Västmanland är kulturen en del av den hållbara samhällsutvecklingen	7
6	I Västmanland finns goda förutsättningar för kulturaktörer att bo, verka och utvecklas.....	10
7	I Västmanland är kulturen en del av det vardagliga livet.....	12
8	I Västmanland har alla barn och unga tillgång till ett rikt kulturliv och möjlighet till eget skapande.....	15
9	I Västmanland är kulturverksamheterna tillgängliga.....	17
10	Musik.....	20
1.9	Utvecklingsområden, musik.....	21
11	Dans	21
1.10	Utvecklingsområden, dans.....	22
12	Teater.....	22
1.11	Utvecklingsområden, teater	23
13	Museum och kulturarv	24
1.12	Utvecklingsområden, museum och kulturarv	25
14	Film och rörlig bild.....	26
1.13	Utvecklingsområden, film och rörlig bild	27
15	Bild och form	27
1.14	Utvecklingsområden, bild och form.....	28
16	Bibliotek	28
1.15	Utvecklingsområden, bibliotek	29
17	Läs- och litteraturfrämjande	30

1.16	Utvecklingsområden, läs- och litteraturfrämjande.....	31
18	Hemslöjd	31
1.17	Utvecklingsområden, hemslöjd.....	32
19	Arkiv	33
1.18	Utvecklingsområden, arkiv	34
20	Genomförande och uppföljning	34

DEL 1

1 Inledning

Regional kulturplan för Västmanland 2019 – 2022 är regionens gemensamma strategiska dokument för kulturutveckling i länet.

2017 bildades Region Västmanland och det regionala utvecklingsansvaret fördes över från Länsstyrelsen och verksamheter inom Västmanlands kommuner och landsting (VKL) flyttades till regionen. Region Västmanlands uppdrag är att samordna, koordinera och leda processer som bidrar till hållbar regional utveckling inom olika områden.

De statliga kulturpolitiska målen har varit vägledande. De anger bland annat att kulturen ska vara en "dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund". Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och barns och ungas rätt till kultur är extra viktig. Tillgång till olika kulturella uttrycksformer samt kunskap och resurser för eget skapande är viktiga för att ge barn och unga goda förutsättningar att utvecklas till självständiga individer.

1.1 Vad är en Kulturplan?

Kultursamverkansmodellen är en nationell reform som ger regionerna ett större inflytande över den statligt finansierade regionala kulturen. Modellen bygger på dialog och samspel mellan den nationella, regionala och lokala nivån. Västmanland gick med i modellen 2012 och detta är Västmanlands tredje kulturplan.

Kulturplanen är Region Västmanlands program för hur regionen tillsammans med olika samarbetspartners ska utveckla kulturområdet 2019 – 2022. Den pekar ut övergripande strategier och utvecklingsområden och är även underlag för Region Västmanlands ansökan om statsbidrag för regional kulturverksamhet.

Ett vitalt kulturliv kräver samverkan. Därför är samverkan och samhandling grunden för Västmanlands kulturplan. Planen har kommit till genom ett brett samarbete där regionen tillsammans med länets kommuner, kulturverksamheter på regional nivå och det övriga kulturlivet deltagit.

Den nya kulturplanen består av två delar:

Del 1 – Beskrivning av kulturpolitiska utgångspunkter, strategier och prioriterade utvecklingsområden.

Del 2 – Beskrivning av regionala kulturverksamheter och utvecklingsområden inom de olika konstformerna.

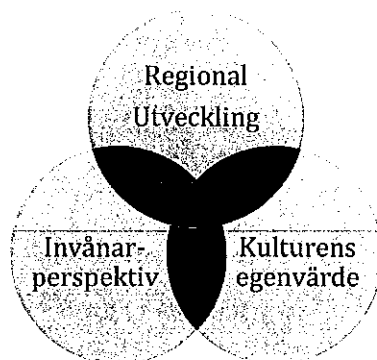
1.2 Kulturområdets olika perspektiv i regional utveckling

Genom kultursamverkansmodellen har staten, regioner och kommuner engagerat sig på ett nytt sätt i kulturfrågorna. Kulturens betydelse för regional utveckling och stark regional attraktivitet är en viktig resurs i en hållbar samhällsutveckling.

Genom en kulturell infrastruktur i hela länet främjas alla invånares möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor. Det Konstnärliga skapandet är en förutsättning för ett dynamiskt kulturliv och många olika berättelser lyfts fram för att stärka de västmanländska identiteterna. Detta sker inom de olika konstarterna där frågor om konstnärlig kvalitet och vikten av principen om armlängds avstånd lyfts fram.

Kulturen kan ses utifrån olika perspektiv:

- Regional utveckling – Kulturens roll i samhällsutvecklingen
- Invånarperspektiv – Allas rätt till Kultur
- Kulturens egenvärde – De olika konstarterna

2 Arbetsprocessen

Region Västmanland har tagit fram den regionala kulturplanen i samverkan med länets kommuner, kulturverksamheterna på regional nivå och med länets övriga kulturliv. Invånarnas tankar och idéer är viktiga för kulturens utveckling i Västmanland.

Under hösten 2016 påbörjades arbetet med att ta fram en tidsplan tillsammans med kommunerna och kulturverksamheterna. Det genomfördes planeringsmöten och under november och december bjöd Region Västmanland och kommunerna in till lokala samråd i varje kommun.

Deltagarna var konst- och kulturutövare, föreningsaktiva, organisationsföreträdare, politiker och tjänstepersoner samt intresserad allmänhet.

Gemensamt för alla dialoger var att de utgick från frågeställningarna:

- Hur vill du att kulturlivet i Västmanland ska utvecklas?
- Hur vill du delta?
- Hur vill du bidra?

Det fördes gruppdiskussioner och deltagarnas synpunkter, idéer och konkreta förslag har varit en viktig kunskapskälla för planens innehåll.

Under samma period genomfördes en webbenkät på regionens webbsida. 164 invånare i åldersspannet 14 – 83 har lämnat synpunkter, förslag och önskemål på inslag i kulturutbudet och förslag på samarbete, för att skapa större engagemang och tillgänglighet till länets kultur.

Det har kommit in olika förslag om kulturutbudet, t.ex. ökad tillgänglighet till kulturens arrangemang, genom fler syn- och teckentolkade föreställningar, en önskan om att utöka Kulturnatta till två gånger om året, författarbesök, ett månadskort för kulturaktiviteter. Andra förslag har handlat om att kulturinslagen ska överraska och utmana oss att tänka i nya banor och att marknadsföra kulturarrangemang och turism gemensamt för att stärka Västmanland som turistdestination.

Det har även genomförts möten med distriktsorganisationer inom äldreområdet, funktionsnedsatta samt barn och unga.

Samverkansgruppen för Kultur och idrott där politiker från regionen och samtliga kommuner deltar har fungerat som styrgrupp för arbetet och beredande grupp har nätverket för kommunernas kultur- och fritidschefer samt chefer för de regionala kulturverksamheterna varit.

3 Kulturpolitiska utgångspunkter

Region Västmanlands kulturplan utgår från både nationella och regionala kulturpolitiska mål:

1.3 Nationella Kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen är vägledande för den regionala kulturpolitiken:

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.

- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

1.4 Regionala mål och strategier

Region Västmanlands vision – Livskraft för framtiden

Vi växer hållbart och sätter hälsan främst. Vi skapar möjligheter och modiga lösningar. Vi ger förutsättningar för utveckling i en levande demokrati. Tillsammans bryter vi ny mark och förflyttar gränser. I det vardagliga och i det övergripande. I det som är nära och det som är långsiktigt. Vi är mitt i livet och samhället, och gör skillnad varje dag. Vi är livskraft för framtiden. Vi är Västmanland. "

Värdegrund

"Region Västmanland ska alltid utgå från att alla människor är lika värda och ska bemötas med respekt. Alla människor ska ges förutsättningar för god livskvalitet. En viktig faktor för livskvalitet är samverkan mellan alla involverade parter. Regionen ska hushålla med de gemensamma resurserna och fördela dessa efter behov.

Regionplan 2018 – 2020

Regionplanen är uppdelad på fem målområden:

- Nöjda invånare i en attraktiv region.
- En god jämlik hälsa.
- En effektiv verksamhet av god kvalitet.
- Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare.
- En stark och uthållig ekonomi.

I regionplanen står det att:

Kulturen är en bärande pelare i Västmanland och Region Västmanland ska skapa förutsättningar för att invånarna i hela länet ska ges tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud. Kulturlivet är en viktig del av folkhälsoarbetet och samverkan sker med idrottsrörelsen i Västmanland.

Regionalt utvecklingsprogram (RUP)

Programmet är för Västmanlands aktörer en gemensam utgångspunkt i arbetet för att skapa hållbar tillväxt och utveckling. Den visar vägen med sina sex insatsområden:

- God Livsmiljö.
- Rätt kompetens.
- Dynamiskt näringsliv.
- Effektiva kommunikationer.
- Effektiv energianvändning och klimatanpassning.
- Stark regional attraktivitet.

1.5 Strategiska prioriteringar 2019 – 2022

Region Västmanlands fem strategiska prioriteringar utgår från de nationella kulturpolitiska målen, regionala mål och strategier samt det material som samlats in under arbetet med framtagandet av den regionala kulturplanen.

I Västmanland är kulturen en del av den hållbara samhällsutvecklingen

Kulturen är en drivkraft för utveckling och hållbar samhällsutveckling. Med hållbar utveckling menas socialt, ekonomiskt och ekologisk hållbarhet. Kulturen bidrar till regionens attraktivitet, besöksnäringens utveckling, integration, demokrati och folkhälsa. Genom att stärka länets kulturliv blir Västmanland ett attraktivt län att bo, leva och verka i.

I Västmanland finns goda förutsättningar för kulturaktörer att bo, verka och utvecklas

Det konstnärliga skapandet är en förutsättning för ett dynamiskt kulturliv och ett växande kulturföretagande. I Västmanland är kulturaktörerna synliga, uppmärksammade och ges förutsättningar för att driva utvecklingsfrågor.

I Västmanland är kulturen en del av det vardagliga livet

Alla människor ska ha lika rättigheter och möjligheter till kulturupplevelser och till att skapa kultur oavsett kön, etnisk och religiös tillhörighet, socioekonomiska villkor, sexuell läggning, funktionsvariation, bostadsort eller ålder.

I Västmanland har alla barn och unga tillgång till ett rikt kulturliv och möjlighet till eget skapande

Genom kulturens kraft ges barn och unga i Västmanland en möjlighet att växa genom att få tillgång till ett brett kulturutbud där de både får ta del av kultur och själva vara aktivt skapande. Konst och kultur ger förutsättningar för delaktighet, utveckling och sammanhang.

I Västmanland är kulturverksamheterna tillgängliga

All regional kulturverksamhet ska ha en god geografisk spridning i länet. Detta har betydelse för invånarnas närhet och tillgänglighet till de olika kulturverksamheterna.

Nedsatt funktionsförmåga ska inte vara ett hinder för att kunna delta i det västmanländska kulturlivet och alla kulturverksamheter ska öka tillgängligheten för människor med funktionsvariationer.

Beakta jämställdhetsperspektiv i alla beslut. Alla ska ha likvärdiga möjligheter till inflytande och delaktighet i kulturlivet, till kulturupplevelser och till eget skapande.

4 Organisation och infrastruktur inom kulturområdet i Västmanland

1.6 Regional utveckling

Regionbildningen 1 januari 2017 innebär nya förbättrade förutsättningar för det regionala utvecklingsarbetet i länet. I en nära dialog med kommuner, företag, ideella föreningar, Mälardalens högskola, Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter tar regionen ansvar för gemensamma mål och strategier för Region Västmanland.

I Västmanland finns det regionala kulturverksamheter som har i uppdrag att tillgängliggöra kultur i hela länet samt vara en utvecklande resurs inom sitt verksamhetsområde. Dessa är idag Kommunalförbunden Västmanlandsmusiken och Västmanlands Teater. Regionen driver Västmanlands läns museum och ansvarar för Kulturutveckling inom bibliotek, litteratur, läsfrämjande, film, bild och form samt barn och ungekultur. Västmanlands läns hemslöjdsförbund och Arkiv Västmanland drivs i föreningsform.

Alla verksamheter har ett liknande uppdrag att samordna, förmedla och bygga kunskap kring sin konstform eller sitt verksamhetsområde och genomföra insatser i linje med de kulturpolitiska utgångspunkterna.

1.7 Region och kommuner i samverkan

Kultursamverkansmodellen är exempel på flernivåstyre där EU, staten, regionen och kommunerna har olika roller, men också olika verktyg. Varje kommun bestämmer själv över ambitionen i sitt lokala kulturliv, men genom kultursamverkansmodellen ska Region Västmanland och kommunerna samråda, samverka och samhandla med olika kulturaktörer för att tillsammans utveckla kulturområdet.

Kommunal kultur utgör en stor del av länets samlade kulturliv. I kommunerna finns de verksamheter och organisationer som tillgängliggör kultur till allmänheten oavsett huvudman eller organisationsform, som exempelvis bibliotek, skolor, vårdboenden, kulturskolor, scener och replokaler.

När Västmanland bildade region 2017 bildades en struktur för samverkan och samhandling mellan regionen och kommunerna.

En strategisk regional beredning, SRB, finns mellan länets kommuner och regionen. Där sker information, samråd, och samverkan i frågor som är av gemensamt intresse och som anges nedan:

- Samråda, samordna och lämna förslag i frågor som är strategiska och viktiga för regionens utveckling och som regionen ansvarar för.
- Samråda, samordna och lämna förslag i de frågor som är av betydelse för länets utveckling och där regionen och kommunerna har sitt respektive ansvar.
- Vara ett forum för kommunal och regional omvärlds- och intressebevakning.

Från 2017 finns det tre politiska Samverkansgrupper – Äldre, Barn och Unga samt Kultur och idrott. Grupperna ska hantera regionala gränsöverskridande frågor inom sina respektive områden samt vare en arena för lärande och erfarenhetsutbyte. I samverkansgrupperna finns ledamöter från regionen och länets samtliga kommuner.

1.8 Infrastruktur för samverkan

Regionen stödjer den kulturpolitiska dialogen i länet genom att hålla i olika nätverk och skapa mötesplatser för dialog.

- Samverkansgrupp Kultur och idrott med politiska representanter från regionen och samtliga länets kommuner.
- Kultur och fritidschefsnätverk med representanter för de regionala kulturverksamheterna som ingår i samverkansmodellen.
- Nätverksträffar för olika intressegrupper, kulturområden och inom olika utvecklingsområden.
- Kulturting i samverkan med de angränsande länen.
- Mötesplatser för dialog t ex kulturpitch, kulturlivsfrukostar.

5 I Västmanland är kulturen en del av den hållbara samhällsutvecklingen

Kulturen är en drivkraft för utveckling och hållbar samhällsutveckling. Med hållbar utveckling menas socialt, ekonomiskt och ekologisk hållbarhet. Kulturen bidrar till regionens attraktivitet, besöksnäringens utveckling, integration, demokrati och folkhälsa. Genom att stärka länets kulturliv blir Västmanland ett attraktivt län att bo, leva och verka i.

Regional Utvecklingsstrategi (RUS)

Västmanland har ett Regionalt Utvecklingsprogram (RUP) som sträcker sig till 2020. 2017 påbörjades arbetet med att ta fram en ny Regional utvecklingsstrategi (RUS). Uppdraget är att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförande av strategin. Den regionala utvecklingsstrategin kommer att ha underliggande planer och program inom olika områden, där kulturplanen är det dokumentet för utveckling av kulturen i länet.

- Aktivt delta i arbetet med att ta fram en ny RUS.

Kulturvaneundersökning

I Västmanland görs en invånarundersökning om Läget i länet. Den förra genomfördes 2015 och gjordes av Länsstyrelsen och landstinget i samverkan. En ny undersökning kommer att genomföras 2018. I denna invånarundersökning finns vissa frågor om kulturområdet. För att få reda på mer och få en bättre bild av hur invånarna i Västmanland konsumerar och upplever kultur i olika former kan

regionen och kommunerna tillsammans även genomföra en kulturvaneundersökning som ger en aktuell bild av västmanlänningarnas kulturvanor samt egna skapande. Resultatet av en kulturvaneundersökning skapar aktuellt underlag för politiska beslut inom kulturområdet

- Genomföra en kulturvaneundersökning i Västmanland.

Kulturarv och besöksnäring

I Västmanland finns allt från orörda, natursköna miljöer till spännande upplevelser i form av äventyr, sport, musik, konst, historia. Kulturen är en drivande faktor för samhällsutvecklingen genom att kulturhistoriska platser kan utvecklas för näringsliv, boende, rekreation.

- Utveckla kulturhistoriska platser och upplevelser för näringsliv, boende och rekreation.
- Utveckla kulturhistoriska platser och upplevelser för besökare genom en gemensam utvecklingsprocess och metoder.
- Utveckla tillgängligheten på och till kulturhistoriska platser för besökare.

Evenemangskalender

Evenemangskalendern är ett verktyg för att sprida information om vad som händer i länet. Den bidrar till effektivisering och samverkan mellan många olika aktörer. Privata, offentliga och ideella arrangörer, informatörer och turismansvariga i kommuner och länsorganisationer samt länets bibliotek. Evenemangskalendern samordnas och finansieras av Region Västmanland.

- Utveckla evenemangskalendern i Västmanland.

Berättelser från Västmanland

Personliga berättelser är centrala för hur vår samtid skildras samt hur vår plats synliggörs. Västmanland består av flera olika identiteter och olika berättelser. För att stärka möjligheter för fler berättelser behövs infrastrukturer som stödjer det. Därför finns behov för regionala resurscentrum inom film och konst. Regionalt resurscentrum för film skulle vara en operativ resurs som arbetar för vidareutveckling av filmen som konstform och erbjuda teknikstöd, branschexpertis och kompetensutveckling. Regionalt resurscentrum för konst skulle arbeta för att stödja civilsamhällets konstaktörer i produktion av konst och konstupplevelser.

- Undersöka möjligheter för ett Regionalt resurscentrum för film.
- Undersöka möjligheter för ett Regionalt resurscentrum för konst.

Digitalisering

Digitalisering genomsyrar hela samhället och påverkar hur vi lever, bor och verkar. Det finns en väl förankrad samsyn hos länets företrädare att digitaliseringen spelar en mycket stor roll för tillväxt och attraktivitet. Det är av hög prioritet att förenkla vardagen för enskilda och ge förutsättningar till företag, organisationer och offentliga verksamheter att växa och utvecklas hållbart. Västmanland har antagit en

regional digital agenda och avsikten med en regional digital agenda för Västmanland är att få till stånd ett sammanhållet arbete inom länet och ta tillvara den potential och möjligheter som digitaliseringen ger.

Västmanlands län ska kännetecknas av ett digitalt innanförskap för alla som bor, arbetar, driver företag eller vistas här. Det innebär att, oavsett var du befinner dig ska det vara enkelt att ta del av offentlig och kommersiell information och service.

Exempel på digitala utvecklingsområden är: Evenemangskalender, Bibliotekssamverkan *Bibliotek i Västmanland* och Kulturarvsportalen.

→ Öka den digitala tillgängligheten och delaktighet hos regionens invånare.

Kultur och hälsa

Forskning visar att kulturupplevelser aktivt kan bidra till hälsa och snabbare rehabilitering. Att delta i eller uppleva kulturaktiviteter stimulerar sinnen, kan bidra till välbefinnande och en känsla av sammanhang och meningsfullhet. Kulturunderstödd rehabilitering kan till exempel minska glappet mellan sjukskrivning och arbetsåtergång. I Västmanland finns folkhälsoundersökningarna Liv och Hälsa och Liv och hälsa ung som pekar på hur västmanlänningarna mår.

Under den förra planperioden genomfördes ett utvecklingsarbete med att sprida resultatet från undersökningen Liv och hälsa ung. Projektet "Läget" var ett samverkansprojekt mellan landstinget, kulturskapare, Västmanlands idrottsförbund, föreningsliv och skolor. De unga var delaktiga i hela processen från tolkning av resultat till skapande av scenkonst, medieproduktion och utställningar. De ungas egna berättelser är grund för de kulturella uttrycken och aktiviteterna.

→ Utveckla arbetet med "Läget" till flera konstformer.

Kultur i vården

Regionen och kommunerna har ett gemensamt ansvar i arbetet med kulturaktiviteter och konstens roll på sjukhus och vårdinrättningar. För ett optimalt tillfrisknande måste både kropp och själ stimuleras. Kultur i vården kan vara dans, musik, teater, litteratur, konst eller andra aktiviteter som syftar till kommunikation, sinnlig stimulans och livsglädje i vårdvardagen.

→ Utveckla arbetet med Kultur i vården som ett komplement till den medicinska vården.

Biblioterapi

Biblioterapi handlar bland annat om att läsa litteratur och sedan samtala i grupp om det man läst. Det lästa i sig blir ett redskap för insikt, reflektion, tröst, utforskning och läkning. Oftast används skönlitteratur och poesi, det är den som står i fokus och har varit utgångspunkten i biblioterapi. Centralt är vad boken gör med oss, inte hurdan boken är.

Biblioterapi tillämpas på olika åldrar och inom olika områden – till exempel inom hälso- och sjukvård, socialt arbete, psykiatri, skola, biblioteksväsende, diakoni och äldreomsorg. Den kan ses som ett komplement till traditionell medicinsk och psykologisk behandling. Grupper som kan vara hjälpta av biblioterapi kan exempelvis vara unga och vuxna med psykisk ohälsa, utmattningsdeprimerade, människor på äldreboenden, personer i fängelse, patienter med kroniska sjukdomar, personer med demens och deras anhöriga. Flera bibliotek i Västmanland erbjuder biblioterapi.

→ Utveckla arbetet med biblioterapi i länet.

6 I Västmanland finns goda förutsättningar för kulturaktörer att bo, verka och utvecklas

Det konstnärliga skapandet är en förutsättning för ett dynamiskt kulturliv och ett växande kulturföretagande. I Västmanland är kulturaktörerna synliga, uppmärksammade och ges förutsättningar för att driva utvecklingsfrågor.

Kulturella och kreativa näringar (KKN)

Med kulturella och kreativa näringar avser Region Västmanland branscherna arkitektur, form och design, film, fotografi, konst, mode, litteratur, musik, scenkonst, måltid, spel och media, turism och besöksnäring samt upplevelsebaserat lärande.

Företag och entreprenörer som bygger sin verksamhet på kultur och kreativitet representerar viktiga näringar för Västmanland. Genom sin koppling till det kulturella fältet bidrar dessa aktörer starkt till Västmanlands attraktivitet, livsmiljö, hållbar tillväxt. Med sin erfarenhet och kompetens har de professionella kulturskaparna mycket att tillföra kulturverksamheter och kulturlivet i stort. En god samverkan förutsätter att kulturverksamheterna uppmuntrar till samarbeten och arbetar gränsöverskridande.

→ Utveckla och synliggöra arbetet med Kulturella och Kreativa näringar i Västmanland.

Inventering av konstnärernas förutsättningar

Insatser för att skapa goda villkor för konstnärer är en prioriterad del av den nationella kulturpolitiken. Begreppet konstnär innefattar upphovspersoner och kulturutövare inom samtliga konstområden. De olika konstnärsgруппerna har många likheter i fråga om de utmaningar de ställs inför bl.a. utifrån de rådande samhällsförändringarna som bland annat digitalisering och globalisering.

Förutsättningarna att utöva konstnärlig verksamhet skiljer sig åt mellan olika delar av landet och konstnärsgруппerna är i huvudsak koncentrerade till

storstadsområdena. För att få en tydlig bild av konstnärernas möjligheter att verka i länet är det värdefullt att göra en kartläggning som kopplas till den nationella utredningen om konstnärernas villkor (Dir 2016:93).

- kartlägga konstnärernas förutsättningar att bo, verka och utvecklas i länet.

1% regeln

Den offentliga konsten, som alla har tillgång till, är en del av vårt demokratiska samhälle. 1% regeln anger att en procent vid ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. Konstsatsningar är identitetsskapande för samhället samtidigt som den är en berikande gåva till alla som kommer i kontakt med konsten. Enprocentregeln möjliggör också för uppdrag till konstnärer.

- Införa 1%regeln i regionen och i kommunerna.
- Undersöka möjligheter för att återsälja konst inom det offentliga för att kunna göra nya konstinköp.

MU avtalet

MU-avtalet kallas ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar. Det tecknades mellan staten och Konstnärernas Riksorganisation, Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Svenska Fotografers förbund och Svenska Tecknare och trädde i kraft 2009. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för bild- och formkonstnärer att få betalt för utfört arbete. MU-avtalet är bindande för statliga institutioner men principerna bör vara vägledande för andra arrangörer med offentlig finansiering. Konstnärerna ska få skäliga ersättningar för konstnärrens omkostnader och för den tid konstnären har arbetat med tex en utställning. MU avtalet tillämpas på Västerås Konstmuseum och Västmanlands länsmuseum.

- Tillämpa MU-avtalet i de offentliga verksamheterna i hela länet.

Kulturstöd

Regionen och kommunerna har möjlighet att bevilja bidrag till organisationer och föreningar. De flesta konstaktörer är egenföretagare. De står då utanför de traditionella stöden vilket innebär svårigheter att kunna ta del av de bidrag som erbjuds kulturprojekt.

- Fortsätta stödda kulturella och kreativa projekt med delfinansiering av statliga regionala utvecklingsmedel (1:1 medel).
- Undersöka möjligheter för stöd till kulturella och kreativa näringar (KKN).
- Undersöka samordning av kulturstöd i region och kommunerna.

Kulturpitch

Kulturpitchen är kulturområdets motsvarighet till Draknästet och är en offentlig mötesplats som det regionala arrangörsnätverket erbjuder. Arrangörerna pitchar sina arrangemang för en panel som består av representanter från kultur-, näringsliv- och civilsamhällssektorn. Kulturpitchen hjälper arrangörer att förmedla sin idé och

samtidigt så får arrangören förslag på utveckling och samarbeten. Kulturpitchen sker inför publik som också har möjlighet att komma med inspel.

- Anpassa kulturpitchen så att den ligger i anslutning till ansökningstid för kulturella och kreativa projekt.

Kulturlivsfrukostar

Ett forum där företagare, entreprenörer och aktörer inom kultursektorn samt företrädare för den offentliga sektorn möts för att ta del av miniföreläsningar och projekt inom regionen. Genom dessa frukostar skapas förutsättningar för nya samarbeten och samverkan mellan aktörer.

- Utveckla kulturlivsfrukostar som mötesplats.

Armlängds avstånd

Konsten och kulturskaparna ska vara fria i förhållande till olika typer av finansiärer, såväl privata som offentliga. Den som finansierar konsten ska inte bestämma innehållet. Därför är det viktigt att principen om armlängds avstånd upprätthålls i både den privata och offentliga anslagsgivningen till konst och kultur, såväl på nationell som på regional och lokal nivå.

Den politiska nivån anger de ekonomiska och juridiska ramarna samt beslutar om mål och inriktning för verksamheten inte om konstnärlig verksamhet eller konstnärlig bedömning av den. Bedömningen ska istället göras av personer som innehar konstnärlig kompetens. Politiker ska alltså befinna sig på ett sk armlängds avstånd för att undvika politisk styrning av konsten. På så sätt utgör principen en garant för att konstnärlig frihet och konstnärlig kvalitet kan upprätthållas inom alla konstområden.

- Upprätthålla principen armlängds avstånd för att verka för ett demokratiskt samhälle.

7 I Västmanland är kulturen en del av det vardagliga livet

Alla människor ska ha lika rättigheter och möjligheter till kulturupplevelser och till att skapa kultur oavsett kön, etnisk och religiös tillhörighet, socioekonomiska villkor, sexuell läggning, funktionsvariation, bostadsort eller ålder.

Arrangörsnätverk

I Västmanland finns ett regionalt arrangörsnätverk som består av de regionala kulturinstitutionerna och verksamheterna. Arrangörsnätverket arbetar och samverkar kring fortbildningsinsatser för kulturarrangörer samt skapar mötesplatser för erfarenhetsutbyten. Genom gemensamma fortbildningar för länets arrangörer säkerställs förutsättningarna för kulturupplevelser på lång sikt och

uppmärksammar möjligheter att utveckla och ta hand om nya publikgrupper. Arrangörsnätverket arbetar strategiskt med att främja arrangörsutveckling genom en gemensam och välkänd infrastruktur. Arrangörsnätverket möjliggör för mötesplatser för arrangörer som Kulturpitch och kulturlivsfrukostar. Arrangörsnätverket är referensgrupp för de regionala arrangörsstöden.

- Utveckla infrastrukturen för arrangörer i länet.
- Genomföra gemensamma kompetenshöjande insatser för arrangörer.
- Utveckla arrangörsnätverket som referensgrupp till arrangörsstöd.

Arrangörsutveckling

Om kulturlivet ska vara tillgängligt för alla är arrangörerna helt avgörande för att konsten ska nå till publiken samt är viktiga för den kulturella infrastrukturen. Utan ett fungerande och väl utvecklat arrangörskap, med stark lokal förankring, blir det svårt att nå ut med ett kulturutbud till en publik i hela länet. Därför är det av största vikt att arrangörerna kan verka och utvecklas i vår region. Arrangörsutveckling är viktigt utifrån många aspekter i kulturlivet och samhällsutvecklingen. Arrangörerna är förutsättningen för att kulturen ska kunna få den plats den behöver och för publikens möjlighet att ta del av upplevelser. Arrangörerna är också en viktig del i civilsamhället och har en roll i vår sociala ekonomi. Ett välutvecklat arrangörsled stärker demokrati och möjliggör ett kulturliv med jämställdhet och mångfald. För en kommun är arrangörerna en viktig resurs för platsens attraktionskraft och tillväxt.

Arrangörer efterfrågar mer och andra resurser för uppstart och bibehållen kontinuitet i sin verksamhet. Detta utmanar dagens system, något som offentliga förvaltningar och bidragsgivare kommer att behöva förhålla sig till. Samtidigt bör regionen verka för och ställa krav kring ett jämställt kulturliv.

- Utveckla samordning av kulturstöd till arrangörer.

Ett kulturliv för alla

I Västmanland finns flera mycket goda exempel på samverkan mellan de regionala kulturinstitutionerna och civilsamhället. Modellen för samverkan inom musik-, teater och konstområdet "Ett kulturliv för alla" är en mycket framgångsrik modell för delaktighet i utvecklingen av det lokala musik, teater och konstlivet i länets samtliga kommuner.

- Utveckla samverkan mellan Ett Kulturliv för alla, musik, teater och konst.

Kultur för och med äldre

Regionen har tagit del av kulturrådets stöd till kultur för äldre. Syftet var att öka livskvaliteten hos äldre i Västmanland genom att de själva tar del av och är aktivt skapande inom olika kulturområden. Målet var att skapa långsiktiga och hållbara strukturer för arbetet med kultur för äldre i Västmanland samt en ökad samverkan mellan region, kommuner och civilsamhället. Efter projektets slut har arbetet fortsatt med gemensamt finansierade rockköror i fyra av länets kommuner. Stöd har

getts till projekt som syftar till att skapa digital delaktighet bland äldre. Aktiviteter på äldreboenden har genomförts.

→ Utveckla samordning av kulturstöd för Kultur för och med äldre i Västmanland.

Ideell sektor

Civilsamhället är en förutsättning för ett levande kulturliv. Både föreningsliv, lösa nätverk och enskilda eldsjälar är viktiga kulturbärare i länet. Amatörkultur och det ideella arrangörskapet bidrar med ökade möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande. Region Västmanland vill därför främja kompetensutveckling och skapa plattformar för erfarenhetsutbyte och en kontinuerlig dialog med civilsamhällets organisationer.

Hembygdsföreningar

Hembygdsföreningar samverkar genom Västmanlands hembygdsförbund som har 51 lokala föreningar med närmare 10 000 medlemmar som arbetar med det lokala kulturarvet. De lokala hembygdsföreningarna är viktiga kulturarrangörer och bevarare av kulturarvet.

→ Utveckla hembygdsföreningarna som arrangörer och hembygdsgårdarna som turistmål.

Spelkultur

Idag är spel en vanlig fritidssysselsättning inte bara bland barn och ungdomar utan även bland vuxna. Inom begreppet spelkultur ryms olika former av spel och spelrelaterade grenar såsom digitala spel, lajv, brädspel, rollspel, cosplay och fantastik. Det är en interaktiv kulturform där deltagarna samtidigt kan vara både åskådare och medskapare. Spelkulturen är också ofta genreöverskridande och det finns naturliga beröringspunkter med traditionella kulturuttryck som slöjd, teater, film, musik, litteratur och kulturarv. Spel kan även användas som ett pedagogiskt verktyg och skapa nya arbetstillfällen. Spelföreningar är idag viktiga kulturaktörer i länet och samverkan mellan dessa och andra kulturverksamheter bör utvecklas.

→ Lyfta spelkulturen som en egen kulturyttring.

→ Utveckla samverkan med spelkulturen.

Folkbildning, folkhögskolor och studieförbund

Statens syften med stödet till folkbildningen är att:

- stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin
- bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
- bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Statens fyra syften med folkbildning har genomslag både regionalt och lokalt. Detta innebär att folkbildningen återigen är en viktig aktör i samhällsutvecklingen. Folkbildningen i Västmanland verkar inom kultur, besöksnäring, integration och arbetsmarknadsfrågor.

I länet finns det fyra folkhögskolor, Bergslagens folkhögskola i Norberg, Hästsportens folkhögskola i Hallstahammar, Tärna folkhögskola i Sala, samt Västerås folkhögskola som även har en filial i Köping. Region Västmanland är huvudman för Tärna folkhögskola och de övriga folkhögskolorna är RIO (rörelsedrivna). Alla folkhögskolor arbetar även med distansundervisning.

Regionen ger stöd till studieförbundens distriktsorganisationer och fördelningen av medel bygger på statens fyra syften. I Västmanland är det en bra dialog mellan folkbildningen, civilsamhället, regionen och länsstyrelsen.

- Undersöka förutsättningar för en regional överenskommelse (RÖK) mellan det offentliga och Civilsamhället i Västmanland.

Kultur och idrott

Region Västmanland och de olika kulturverksamheterna har en nära samverkan med idrottsrörelsen i Västmanland. I projektet "Läget" som utgår från Liv och Hälsa har det skapats gemensamma aktiviteter där kulturen blivit en del av idrotten, te x läsprojekt i stallet, utställning Idrott hjärta kultur som visades på läns museet. Föreställningen Rapport från ett omklädningsrum producerades av Västmanlands Teater i samverkan med SISU Idrottsutbildarna och Hallstahammar kommun och turnerade i omklädningsrum i hela länet. Kultur och idrott främjar god hälsa för alla länsinvånare.

- Skapa gemensamma mötesplatser och evenemang där kultur och idrott möts.

8 I Västmanland har alla barn och unga tillgång till ett rikt kulturliv och möjlighet till eget skapande

Kulturverksamhet för och med barn och unga är prioriterat. Med detta menas att kulturlivet ska utvecklas med särskilt fokus på barns och ungas rätt till kultur. Genom kulturens kraft ges barn och unga i Västmanland en möjlighet att växa genom att få tillgång till ett brett kulturutbud där de både får ta del av kultur och själva vara aktivt skapande. Konst och kultur ger förutsättningar för delaktighet, utveckling och sammanhang.

FN:s barnkonvention

De prioriteringar i kulturplanen som gäller barn och unga tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barns rättigheter: "Barn har rätt att till fullo delta i det

kulturella och konstnärliga livet, och samhället ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet”. Barnkonventionen betonar också barns och ungas rätt att uttrycka sina åsikter och att få vara delaktiga i frågor som rör barn och unga.

Regionalt barn- och ungdokumentnätverk

Nätverket arbetar strategisk för att skapa bra förutsättningar för barns och ungas rätt till kultur i Västmanlands län. Region Västmanland, Kulturutveckling samordnar nätverket och ansvarar för att nätverksmöten genomförs kontinuerligt. Representanterna som ingår i nätverket leder eller ansvarar på något sätt för arbetet med barns- och ungas rätt till kultur i sin kommun/organisation, eller har en samordnande funktion.

- Verka för att kommunerna söker nationella medel för kultur i förskola och skola.
- Utveckla en kreativ mötesplats där barnen och personalen kan möta aktiva kulturpedagoger inom olika kulturområden. En plats som de kan återvända till regelbundet.

Regional Kulturgaranti för barn och unga

Hur kan region, kommuner, kulturverksamheter och professionella aktörer tillsammans skapa förutsättningar för barns och ungas rätt till kultur? Utgångspunkten är att alla barn och unga i Västmanlands län ska erbjudas ett likvärdigt utbud av god kvalitet, och många kulturyttringar.

- Undersöka förutsättningar för en regional kulturgaranti som ska öka tillgången till professionell kultur för förskolor, skolor och gymnasium.

Kulturpedagogik

Fantasi, kreativitet och kritiskt tänkande är förmågor som är avgörande för vår samhällsutveckling. Att ge möjlighet för barn och unga att pedagogiskt möta de olika konstformerna ger ett bredare perspektiv på samtiden. Kulturpedagogik handlar om att se, analysera och skapa, dvs kulturell kompetens, kritisk kompetens och kreativ kompetens. Inom alla dessa kompetenser behöver barn och unga ges möjlighet att utforska sin egen värld, sitt eget intresse och sin egen fantasi.

- Utveckla Kulturpedagogik inom olika konstformer.

Ung kultur

Kulturutveckling ung arbetar gemensamt med länets kommuner samt civilsamhälle för att skapa bra förutsättningar för unga i Västmanland att uppleva, arrangera och skapa kultur. Målet är att ge alla unga i länet möjlighet att växa och få tillgång till ett brett kulturutbud, att själva vara aktivt skapande och arrangörer samt att det finns mötesplatser och infrastruktur för detta. För att stimulera och öka unga och unga vuxnas inflytande och delaktighet i det offentligt finansierade kulturlivet undersöka möjligheter för ett ungt mentorskap likt Region Skånes modell Ung kraft. Syftet är

att sätta fokus på ungas och unga vuxnas kulturutövande, att stimulera kulturaktörernas arbete med åldersgruppen och att främja utbud och verksamhet som är angelägen och relevant för målgruppen.

- Utveckla befintliga eller nya mötesplatser (fysiska & digitala) där barn och unga är, där kulturen och kreativiteten får ta plats.
- Utveckla UKM som metod genom samhandling med andra aktörer.
- Utveckla ett mentorskap för unga.
- Undersöka förutsättningar för kulturstöd för unga.

Regional Kulturskola

I Västmanland finns musik - och kulturskolor i nio av tio kommuner. Kommunerna har en hög ambition vad gäller kulturskolan och vill satsa ännu mer än idag för att möjliggöra för fler att ta del av verksamheten. Musik-och kulturskolor har under de senaste fyra åren byggt upp en samverkansmodell som går under namnet Regional kulturskola i Västmanland. Samarbetet har resulterat i ett antal gemensamma elevprojekt där barn och unga från olika delar av länet har deltagit. Nya nätverk har skapats mellan lärare och flera gemensamma fortbildningsdagar har genomförts. Arbetet med Regional kulturskola har skapat en infrastruktur i länet och det har byggts upp fungerande nätverk och samverkansarenor.

- Vidareutveckla Regional Kulturskola i Västmanland.
- Fortsatt gemensam finansiering, region och kommuner 2019 - 2022.

9 I Västmanland är kulturverksamheterna tillgängliga

Regeringsformen § 2 slår fast att den enskildes kulturella välfärd ska vara ett av tre grundläggande mål för den offentliga verksamheten. För att möjliggöra det bör tillgängligheten till konst och kultur inte vara beroende av var man bor. Kommuner och regioner som vill följa vår grundlag bör därför erbjuda invånarna konst och kultur av hög kvalitet och möjliggöra ett aktivt deltagande genom att öka tillgängligheten.

Geografisk spridning

All regional kulturverksamhet ska ha en god geografisk spridning i länet. Detta har betydelse för invånarnas närhet och tillgänglighet till de olika kulturverksamheterna. Samtliga regionala kulturverksamheter ska på olika sätt arbeta med att överbygga avstånden och vara aktiva i samtliga länets kommuner.

Kulturbussar

Hur skapar vi tillgänglighet till våra olika kulturverksamheter i hela länet? För att kunna uppleva kultur i olika former behöver det finnas möjlighet att förflytta sig mellan olika platser och orter.

- Undersöka förutsättningar för kulturbussar tillsammans med Västmanlands lokaltrafik.
- Undersöka förutsättningar för att resa med tåg till kulturverksamheter.

Öka tillgängligheten för människor med funktionsnedsättning

Kultur ska vara tillgänglig för alla. Såväl institutioner, fria grupper och andra kulturarrangörer har behov av att se över verksamhet, lokaler och information för att alla ska kunna ta del av kultur. Att identifiera och undanröja synliga och osynliga hinder är nödvändigt för att fler ska få tillgång till kulturutbudet.

Tillgänglighetsperspektivet ska integreras i all verksamhet. Ökad tillgänglighet handlar om den demokratiska rätten för alla att röra sig fritt och verka i samhället – utan diskriminering och utanförskap.

Tillgänglighet kan delas in i fysisk tillgänglighet, kommunikativ/informativ tillgänglighet och psykosocial (bemötande) tillgänglighet.

Syntolkning

Syntolkning är en viktig förutsättning för att personer med synnedsättning ska kunna ta del av länets kulturutbud som till exempel film, teater eller konst. Syntolkning är ett komplement till det man kan lyssna sig till. Det är en beskrivning av det som gestaltas visuellt. Det kan handla om miljöer, kläder och ansiktsuttryck. Tolken väljer att berätta om det som syns och som är viktigt för handlingen. Varje termin tas ett program med syntolkad kultur fram av länets arrangörer, det vill säga kulturinstitutioner, teaterföreningar och biografier i samråd med representanter för personer med synnedsättning. Arbetet samordnas av Region Västmanland.

- Utveckla att fler konstformer erbjuder syntolkning.

Jämställdhet

I Landstinget Västmanlands jämställdhetspolicy är lika villkor och förutsättningar för kvinnor och män en grundläggande värdering. Jämställdhetsperspektivet beaktas i alla frågor och beslut.

Ett av kulturpolitikens syften är att uppnå likvärdigt deltagande och representation i kulturlivet. Detta är en långsiktig ambition som lyfts fram i den nya nationella kulturpolitiken.

Tydliga målformuleringar och ett återrapporteringssystem som uppmuntrar till att medvetandegöra hur beslutsprocesser inom institutionerna ser ut är en viktig del av jämställdhetsarbetet. Processen ska stärka kopplingen mellan det jämställdhetspolitiska området och det kulturpolitiska.

- Utifrån Kulturvaneundersökningen skapa underlag för utvecklat jämställdhetsarbete.

Mångfald

Kulturverksamheterna ska arbeta utifrån ett brett mångfaldsbegrepp som innefattar kön med könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, geografi, klass eller ålder.

Mångfaldsarbetets övergripande mål är icke diskriminering. Istället för att utgå från skillnader mellan människor och särartstänkande inriktas mångfaldsarbetet på intressegemenskap och likhet mellan människor. Utgångspunkten är FN:s deklarationer för mänskliga rättigheter, barnkonventionen samt svensk lagstiftning rörande icke diskriminering, jämlikhet, jämställdhet och likabehandling.

I Sverige finns fem nationella minoriteter, sverigefinnar, tornedalingar, samer, judar och romer. Minoritetsspråken är finska, meänkieli (tornedalsfinska), samiska, jiddisch och romani chib. Alla minoritetsspråk har ett grundskydd som bland annat innebär att det finns ett särskilt ansvar för att främja och skydda dessa minoriteters språk och kultur. Barns utveckling av kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska särskilt främjas.

- Utifrån Kulturvaneundersökningen skapa underlag för utvecklat arbete utifrån de olika mångfaldsbegreppen.

HBTQ

Kulturverksamheterna ska verka för att alla människor, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck eller sexuell läggning, ska bli bemötta med respekt och professionalitet.

Utgångspunkter för HBTQ perspektivet är Diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen syftar inte bara till att motverka diskriminering utan ska även främja allas lika rättigheter och möjligheter.

- Hbtq-perspektivet ska vara integrerat i det ordinarie arbetet på varje arbetsplats och i allt samverkansarbete.
- Alla med hbtq-identitet ska känna sig inkluderade och synliggjorda i regionens kulturverksamheter.

Finskt förvaltningsområde

De sverigefinnar som bor i ett finskt förvaltningsområde har uttrycklig rätt att använda sitt modersmål i offentliga sammanhang. Det föreskrivs särskilt, att rätten att få använda det egna modersmålet inte är beroende av den enskilde individens kunskapsnivå i majoritetsspråket.

Det finns ett stort antal sverigefinnar i länet och sex av kommunerna i länet är finska förvaltningsområden: Hallstahammars kommun, Köpings kommun, Skinnskattebergs kommun, Västerås kommun, Surahammars kommun samt Fagersta kommun.

Västmanlands finska kulturarrangörsförening, Väsky är medlem i Riksteatern och Riksteatern Västmanland och arrangerar finsk kultur och finsk scenkonst på det

finska språket. De samarbetar med finska föreningar och förvaltningsområdena i länet. Nätverket Finnet Västmanland är viktigt för det finskspråkiga kulturarbetet i länet.

→ Utveckla samverkan för det finskspråkiga kulturarbetet i länet.

DEL 2 – Regionala Kulturverksamheter

10 Musik

Västmanlandsmusiken är ett kommunalförbund med Västerås stad (90 %) och Region Västmanland (10 %) som medlemmar. Västmanlandsmusiken finns till stöd för musik- och danslivet i Västmanland.

Västerås Sinfonietta, regional musik och dans samt Västerås Konserthus erbjuder upplevelser av levande musik och dans. Konserterna och föreställningarna har en genremässig bredd och en hög konstnärlig nivå.

Verksamheten bedrivs i alla kommuner i länet och ger stöd till arrangörsföreningar, konserter med professionella frilansmusiker och evenemang.

Västmanlandsmusikens samarbetsmodell Ett kulturliv för alla är en arbetsform där dialogen är central och verksamheten i länets kommuner finansieras gemensamt av respektive kommun och Västmanlandsmusiken. Tillsammans med kommunens tjänstemän och föreningar skapas programråd i varje kommun. Programråden är det beslutande organet för konserter och föreställningar som sker inom Ett kulturliv för alla.

Västmanlandsmusiken ger också direkta verksamhetsbidrag till en rad musik- och kulturföreningar, liksom riktat stöd till festivaler och olika initiativ inom musik- och dansområdet.

Västerås Sinfonietta är en kammarorkester med 33 musiker som är anställda på deltid (60 %). Orkestern har en stark lokal förankring.

Västerås Konserthus har en balans mellan spets, bredd och lokal förankring som är unik i Sverige. Huset är ett lokalt och regionalt kulturhus som erbjuder plats för både lokala arrangörer, egna musiker och professionella gästspel på internationell nivå inom flera olika genrer.

Västmanlandsmusikens verksamhet och långsiktiga utvecklingsarbete utgår från fem fokusområden:

- Konstnärlig utveckling – Kvalitet som berör.
- Konserthuset och andra spelplatser – Levande och tillgängliga spelplatser.
- Medarbetare – Kreativa och motiverade medarbetare.

- Kommunikation – Lockande och slagkraftig.
- Ekonomi och stödprocesser – Mer musik och dans för pengarna.

1.9 Utvecklingsområden, musik

- Fortsatt verksamhetsutveckling utifrån ett helhetsperspektiv där all egen programverksamhet är samlad i en konstnärlig avdelning.
- Öka antalet produktioner med egen konstnärlig personal inom barn och unga, äldreomsorg, skolor samt kammarmusikaliskt.
- Verka för ökad tjänstgöringsgrad för de egna konstnärliga medarbetarna.
- Utveckla och fördjupa modellen Ett kulturliv för alla.
- Utveckla samarbetsprojekt/-produktioner med andra samverkansparter på lokal, regional och nationell nivå.
- Utveckla Västerås Sinfonietta konstnärligt genom internationalisering, turnéer och samarbeten med internationella dirigenter och solister.
- Skapa och arrangera konserter och föreställningar inom populärmusik-området.
- Fortsatt utveckling av Västerås Konserthus som en attraktiv plats för festivaler, branschmöten m.m. av nationell betydelse.
- Utveckla möjligheter för digitala sändningar av konserter och föreställningar.

11 Dans

Västmanlandsmusiken har det regionala dansuppdraget i länet. Genom att erbjuda publik i Västerås Konserthus och i länet professionella dansföreställningar med nationella och internationella dansare och koreografer kan Västmanlandsmusiken säkra representationen av den samtida dansen i regionen. Särskild omsorg ges dansföreställningar som riktar sig till barn och unga.

Västmanlandsmusiken är en egen part i Dansnät Sverige som inkluderar färdiga föreställningar, samproduktioner och workshops. Västmanlandsmusikens dansverksamhet omfattar professionella dans- och cirkusföreställningar för barn, familj och vuxna i Västerås Konserthus, Västerås stadsdelar och i länet.

Västmanlandsmusiken främjar dansverksamhet som inspirationsdagar, Community Dance, fortbildning och är del av Skapande skola-projekt. Ett residensprogram för dansen och den samtida cirkusen utarbetas för att ytterligare stärka konstformerna, nå nya publikgrupper och utveckla arrangörer.

För att öka tillgängligheten och utbudet av dans- och cirkusföreställningar samt stärka de lokala och regionala nätverken finns behov av dansanpassade spelplatser, arrangörsutveckling samt informationsamordning.

1.10 Utvecklingsområden, dans

- Utveckla förutsättningar för arrangörer att presentera dans och samtala kring dansen som konstform.
- Öka samverkan i länet och med danskonsulenter i våra omkringliggande län.
- Utveckla Västmanlands län till en plats för dans- och cirkusresidens mellan
- institutioner, lokala arrangörer, koreografer och danskonstnärer.
- Skapa och utveckla samarbetsprojekt med aktörer inom professionell dans och cirkus.

12 Teater

Västmanlands Teater är ett kommunalförbund med Region Västmanland och Västerås stad som medlemmar. Teaterns uppdrag är att producera, arrangera och stödja teaterverksamhet i Västmanlands län.

Kärnverksamheten är att producera föreställningar för barn, unga och vuxna. Teatern erbjuder skolor och teaterföreningar produktioner som kan turnera i länet och länets invånare erbjuds kostnadsfri transport till utvalda föreställningar som spelas i teaterhuset i Västerås. För att ge invånarna en större bredd i repertoaren kompletteras de egenproducerade föreställningarna med gästspel som är både nationella och internationella. De internationella föreställningarna är ibland på andra språk än svenska för att nå fler målgrupper.

Teaterns konstnärliga vision är att vidga teaterbegreppet. Ensemblen skapar föreställningar där publiken får uppleva en blandning av dans, musik, bild och text. Värdeorden är lekfull, modig och öppen.

Västmanlands Teater har under 2015 – 2018 ökat sin publik, och nått nya publikgrupper. Ett publikutvecklingsprojekt har skapat en tydligare struktur i kontakten med regionens skolor och arrangörer. Teatern har också genomfört ett samarbete med Cirkus Cirkör som syftat till att sprida nycirkus i Sverige. Det har resulterat i dels två gränsöverskridande föreställningar som spelat i Västerås och på turné i Sverige och Europa, dels ett gemensamt pedagogiskt arbete med skolor i regionens kommuner. Långsiktigt har det lagt grunden för ett samarbete med den lokala cirkusgruppen Trix.

Projektet En Kultur För Alla Teater är etablerat och ger teatern möjlighet att stödja arrangörer och teatergrupper till ett ökat teaterutbud i länet.

Ett av teaterns uppdrag är att utveckla insatserna för barns och ungas rätt till kultur. Barn och unga är därmed ett prioriterat område och stora satsningar på barn- och ungdomsteater görs. Teatern erbjuder fria transporter till alla föreställningar i teaterhuset, och arbetar pedagogiskt gentemot skolan. Teatern arbetar konstnärligt gränsöverskridande och fungerar mer och mer som ett nav för scenkonsten i länet genom den gemensamma programtidningen, genom att arrangera utbudsdagar och genom teaterkonsulenternas övriga arbete

Teatern har tillgång till resurser, kunskap och kompetens som är värdefulla för andra aktörer inom kulturområdet i länet och därför är en av teaterns målsättningar att vara ett nav för scenkonsten i Västmanland. Teatern samarbetar exempelvis med amatörteaterföreningar, fria grupper och utbildningar i Västmanland. stödja teaterverksamhet i Västmanlands län.

Teaterkonsulenten är en resurs för länets tio kommuner och dess teaterverksamhet, både offentlig och skolteater, både i arrangemang av kommunerna själva och av civilsamhället, dvs. ideella organisationer. Genom teaterkonsulentens arbete bidrar Västmanlands Teater med resurser i form av stöd, konsultation, viss marknadsföring, samordning, ekonomi, personal. Västmanlands Teater vill fortsätta vara en naturlig samarbetspart för länets aktörer.

Riksteaterföreningarna, Västmanlands Teater och de fria professionella teatrarna i länet ska komplettera varandra för länets olika arrangörer och visa på en framtida förnyelse av teaterutbudet.

1.11 Utvecklingsområden, teater

- Fortsätta att utveckla teaterhuset till en mötesplats för länets invånare.
- Utveckla arbetet med att bli ett kompetenscentrum för länet vad gäller scenkonst. Erbjud kompetensutveckling för arrangörer, lärare, skolpersonal, och möta de fria teatergrupperna i ämnen allt från teatersamtal till teknikutveckling.
- Utveckla regional samordning och arrangörsstöd för länets skolteater i samarbete med regionen, kommunerna sakkunniga och övriga teaterproducenter.
- Utveckla möjligheter för digitala sändningar av teaterföreställningar.
- Öka tillgängligheten till teaterns utbud för personer med olika funktionsvariationer.

13 Museum och kulturarv

I Västmanlands län finns museer med olika inriktning, uppdrag och omfattning. De drivs som regionala, kommunala, föreningsdrivna eller privata. Västmanlands läns museum drivs i förvaltning av Region Västmanland och är det enda museet som har hela länet som verksamhets- och ansvarsområde. Övergripande ska läns museet bidra till ett livskraftigt kulturliv i hela länet, aktivt medverka i samhällsutvecklingen och bidra till en hållbar regional utveckling.

Västmanlands läns museums uppdrag är att fördjupa kunskapen om mångfalden i det västmanländska kulturarvet, förmedla och väcka opinion, öka insikten om det förflutna och berika perspektiven på samtiden och framtiden. Med människan i centrum ska läns museet främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Museets insatser är omfattande och riktar sig till alla invånare, med barn och unga som prioriterade målgrupper. Uppgiften är att vara en resurs för länets tio kommuner och bidra till att skapa nya sammanhang, knyta ihop idéer och initiativ samt göra historien synlig i sin rätta miljö. Arbetet i hela länet innebär samverkan med kommuner, föreningar, kulturskapare, lokala entreprenörer och andra aktörer.

Museet ska delta i den fortsatta utvecklingen av arbetsformerna inom Ekomuseum Bergslagen, där arbetet bedrivs i samarbete mellan kommuner, föreningar, ideell verksamhet och professionella.

Västmanlands läns museum ska vara en obunden arena för demokrati där möjligheter ska finnas att föra dialog, reflektera och debattera. Verksamheten ska vara kunskapsbaserad, tillgänglig och bejaka kulturell mångfald samt inbjuda till delaktighet, medskapande, kreativitet och kulturell förnyelse. Aktiviteter ska syfta till att öka ungas inflytande och medverkan. Verksamheten ska vara tillgänglig såväl fysiskt som innehållsmässigt. Behoven hos personer med olika former funktionsvariation ska vara väl tillgodosedda i verksamheten.

Kulturmiljöarbetet inom Läns museet bedrivs i bred samverkan med länsstyrelsen, länets kommuner, civilsamhället och enskilda fastighetsägare. De nationella målen för kulturmiljöarbetet utgör utgångspunkt för läns museets arbete inom kulturmiljöområdet.

De nationella målen för kulturmiljöarbetet är:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Länsmuseet har under flera år framgångsrikt arbetat med kulturmiljövårdsarbetet i länets kommuner. Genom trepartssamverkan (länsmuseet, länsstyrelsen och kommunen) tas nya kunskapsunderlag fram i länets kommuner, som ska resultera i upprättandet av nya kulturmiljöprogram för varje kommun.

Med utgångspunkt i de nationella kulturmiljöpolitiska målen pågår ett arbete tillsammans (kommuner, regionen, svenska kyrkan, museer, arkiv, hembygdsförbund, föreningsliv, länsbildningsförbund och studieförbund) med att ta fram en gemensam kulturarvsstrategi. Det kommer att vara ett övergripande inriktningsdokument som alla regionala kulturarvsaktörer kan ställa sig bakom.

Länsmuseets publika lokaler för utställningar, pedagogik och möten samt arkiv, bibliotek och kontor finns på Karlsgatan 2 i Västerås. I Västra fabriken i Hallstahammar ligger WestmannaArvet med museets föremålsdepå och fotonegativarkiv, vård- och registreringslokaler samt verkstäder.

Länsmuseet arbetar med utveckling av den digitala infrastrukturen för att skapa ett prioriterat, effektivt och kvalitetssäkrat handhavande samt en säker och hållbar lagring av digital information. I länet finns stora behov av att kunna digitalisera bildsamlingar och arkivmaterial.

Länsmuseet delar lokalerna på Karlsgatan 2 med Västerås konstmuseum. Därigenom uppstår naturliga samarbeten mellan museerna och på så vis skapas också en gemensam mötesplats och kulturscen för konst och kulturarv i staden och länet. Museerna på Karlsgatan 2 ska utvecklas som kulturscen för konst och kulturarv för staden och länet. Demokratiuppdraget, konstområdesöverskridande aktiviteter och insatser för social hållbarhet i integrationsarbetet är prioriterade områden.

Under 2015-2018 har det pågått ett utvecklingsarbete med att ta fram en gemensam Webbportal, www.kulturarvvastmanland. Webbportalen ska genom samverkan och delaktighet främja att ett levande kulturarv bevaras, används och utvecklas. Arbetet med och finansieringen av portalen är en gemensam angelägenhet för regionen och länets kommuner. Arbetet genomförs i samverkan med ABM-aktörerna (arkiv, bibliotek och museer) i länet.

1.12 Utvecklingsområden, museum och kulturarv

- Genomföra ett brett pedagogiskt utvecklingsarbete kring länets historia med fokus på barn och unga.
- Utveckla samarbete, nätverk och ökad dialog med länets kulturinstitutioner, museer och andra verksamheter inom musei- och kulturarvsområdet.
- Utveckla och stärka Karlsgatan 2 som mötesplats och kulturscen för konst och kulturarv för staden och länet tillsammans med Västerås Konstmuseum.

- Utveckla www.kulturarvvastmanland - kulturarvsportalen för Västmanland genom ett ökat nätverksarbete mellan regionen, kommunerna, hembygdsrörelsen och andra aktörer.
- Utveckla ett effektivt digitaliseringsarbete för framtiden.
- Fortsätta att utveckla kulturmiljövårdsarbetet i länets kommuner tillsammans med länsstyrelsen.
- Ta fram en gemensam kulturarvsstrategi tillsammans med länets regionala kulturarvsaktörer.

14 Film och rörlig bild

Den filmkulturella verksamheten verkar för att Västmanland ska vara en levande och rik filmregion utifrån den rörliga bilden som konst, pedagogiskt verktyg och näring. Den filmkulturella verksamheten utgår från de nationella filmpolitiska målen och arbetar strategiskt med att främja kommunernas, civilsamhällets och kulturutövarnas samarbete för ökad kompetens och kvalitet inom tre prioriterade områden: *film för barn och unga, filmskapande och film och publik*.

Barn och unga växer idag upp i ett bildsamhälle, där förmågan att tolka bilder är en del av den kompetens som krävs för att kunna delta i de demokratiska processerna. Digital kompetens och Medie- och informationskunnighet utgör sedan 2018 centrala delar av innehållet i skolans läroplan. Barn konsumerar mer och mer film och rörligt material, men statistiken visar att filmutbudet som når dem ofta är likriktat och begränsat till stora mainstreamproduktioner. Den regionala filmverksamheten verkar för att bredda filmutbudet för barn och unga, och stötta pedagoger och andra att leda samtal kring filmupplevelsen. Det är av stor vikt att fler barn i regionen får möjlighet att själva uttrycka sig med film och rörlig bild. I många skolor i länet finns goda exempel på hur man använt film på ett framgångsrikt sätt för att utveckla elevers kreativa förmågor och lärande, men skillnaderna mellan olika kommuner och skolor är stora. Målet är att alla barn och unga i Västmanland får se, samtala kring film och mediers påverkan och själva uttrycka sig med rörlig bild, i skolan och på fritiden.

Film och rörlig bild är ett konstnärligt audiovisuellt område som har en stark tillväxt globalt. Film är en näring som kan attrahera både uppmärksamhet och kapital till en region, både nationellt och internationellt. Samtidigt är det tydligt att de regionala insatserna blir allt viktigare och är i många fall helt avgörande.

För att kunna värna om konstnärlig kvalitet, mångfald och återväxt på filmområdet behöver förutsättningarna förbättras för att filmarbetare ska kunna verka och bo kvar i Västmanland. Filmen i Västmanland behöver stärkas både som konstform och näring genom insatser i form av kompetensutveckling, nätverksstärkande aktiviteter och stöd till produktion av kortfilm och dokumentärfilm.

Teknikutvecklingen inom filmbranschen går mot en mer deltagarstyrd kultur och en nära framtid där ord som interaktivitet, crossmedia och konvergens snart är verklighet. Utveckling inom området är önskvärt genom mötesplatser, kompetensutveckling och samarbetsprojekt i skärningspunkten mellan kultur, teknik och samhälle.

För att ge alla medborgare i regionen möjligheter att ta del av ett mångsidigt filmutbud samarbetar den regionala filmverksamheten med biografier, visningsorganisationer, kommuner och föreningsliv. Det sker främst genom stöd till arrangemang och kompetensutveckling för arrangörer. Den digitala förändringen innebär både möjligheter och utmaningar för filmvisning, och därför är behovet av kompetensutveckling för arrangörer stort, inte minst inom området publikarbete.

1.13 Utvecklingsområden, film och rörlig bild

- Utveckla kompetensen inom filmpedagogik i länet.
- Undersöka möjligheter för ett Regionalt resurscentrum för film.
- Kartläggning och inventering filmares förutsättningar i Västmanland.
- Skapa mötesplatser som bidrar till kompetensutveckling och samarbetsprojekt i skärningspunkten mellan kultur, teknik och samhälle.
- Stödja och utveckla visningsaktörers publikarbete för att nå nya målgrupper.

15 Bild och form

Bild- och formverksamheten verkar för att utveckla och stärka konstlivet i regionen, Verksamheten arbetar strategiskt med att främja kommunernas, civilsamhällets och kulturutövarnas samarbete för ökad kompetens och kvalitet.

Region Västmanland har genom samverkan och förankring med länets kommuner startat upp projektet Ett kulturliv för alla – konst. Det har resulterat i ett regionalt nätverk med konstansvariga i kommunerna och en närmare samverkan med civilsamhället och i synnerhet med Konstfrämjandet Västmanland. Tack vare den gemensamma regionala plattformen för kommunerna finns det även möjlighet att fortsätta utveckla samverkan på ett interregionalt, nationellt och internationellt plan.

På samma sätt som det har etablerats ett nätverk för tjänstepersoner finns ett motsvarande behov att utveckla arenor för länets professionella kulturutövare och övriga aktörer inom bild- och formområdet. Det behöver skapas förutsättningar för länets konstnärer för att kunna verka inom konstsektorn i Västmanland.

Genom att göra en kartläggning av konstnärers möjligheter att bo, leva och verka i länet skapas en bra utgångspunkt för att förbättra villkoren.

Under planperioden är målet att utarbeta långsiktiga strukturer för samverkan för att nå gemensamma mål och för att stärka infrastrukturen, kompetensen kring bild- och formområdet. Konstlivet i regionen behöver utvecklas och stärkas, vilket kan omfatta ett resurscentrum för konst som också skulle arbeta med konstpedagogik.

För att främja barn och ungas möjligheter att uppleva och skapa samtidskonst utvecklas det konstpedagogiska arbetet. Det innebär kulturaktörer inom bild och form i större utsträckning bör finnas representerade i det konstpedagogiska mötet.

Konsten i vården

Region Västmanlands offentliga konst, omkring 7000 verk, finns över hela länet på sjukhus, vårdcentraler och i andra verksamheter.

Vetenskapliga rön visar att den estetiska gestaltningen av vårdmiljöer är av betydelse för människors tillfrisknande, trivsel och prestation. Målet är att främja hälsa och vårdutveckling i alla typer av lokaler där regionens verksamheter fortgår, med syftet att förbättra tillgänglighet och bemötande, för att därigenom göra vården säkrare, patienterna nöjdare och att få medarbetarna att trivas. Förutom tavlor, gjorda av professionella yrkeskonstnärer, arbetar regionen även med byggnadsanknuten estetisk gestaltning vid ny- och ombyggnationer i samarbete med fastighet.

1.14 Utvecklingsområden, bild och form

- Utveckla samverkan genom Ett kulturliv för alla Konst.
- Stärka infrastrukturen och kompetensen för konst i regionen. I samverkan med fler aktörer utreda möjligheterna för ett regionalt resurscentrum för konst.
- Kartläggning och inventering av konstnärers förutsättningar i Västmanland.
- Fokusområden är de gemensamma perspektiven: barn och ungas rätt till kultur, delaktighet, geografisk spridning i länet, tillgänglighet och mångfald.
- Genomföra en satsning på konst och estetik i vårdens miljöer.

16 Bibliotek

Den regionala biblioteksverksamheten främjar folkbibliotekens samarbete, kunskapsutveckling och kvalitet. Det övergripande målet är att ge stöd till folkbiblioteken i länet så att dessa ska kunna ge service till allmänheten och bli självklara samverkanspartners på lokal nivå när det gäller infrastruktur för lärande och kultur. Övergripande regionala och statliga styr- och strategidokument är

grunden för arbetet med biblioteksutveckling i länet för att uppnå likvärdig biblioteksverksamhet.

Den regionala biblioteksverksamheten stödjer folkbibliotekens kvalitetsarbete för att skapa likvärdig kvalitet mellan länets bibliotek, bland annat genom samordning av arbetet med att ta fram lokala biblioteksplaner och genom löpande nationell samverkan tillsammans med Kungliga biblioteket.

Sedan 2015 pågår ett samverkansprojekt, *Bibliotek i Västmanland*, mellan folkbiblioteken i alla kommunerna. Målet är att utveckla samverkan mellan kommunernas folkbiblioteksverksamhet i länet. Detta kopplar mot 11§ och 14§ i Bibliotekslagen. Syftet är att öka servicegraden och tillgängligheten till bibliotekstjänster i hela länet. Även sjukhusbiblioteket inom Region Västmanland ingår i delar av samarbetet.

Projektets målområden omfattar upphandling av RFID, biblioteksdatasystem och webbplats, gemensamt mediebestånd, lånekort, transporter, databaser, kompetensöverföring samt marknadsföring.

Under planperioden ska ett nytt webbaserat biblioteksdatasystem och en gemensam webbplats implementeras i alla kommuner. I samband med byte av system går också alla folkbiblioteken in i det nationella samarbetet Libris för att tillhandahålla katalogposter. Grundutbudet ska vara lika för alla kommunerna. På den gemensamma webbplatsen kan invånarna hitta utbudet i form av medier, evenemang, databaser och annan information. Här kommer även biblioteksanvändaren att kunna nå sina sidor för att låna om och reservera medier. Webbplatsen kommer att ha stor betydelse för bibliotekens marknadsföring.

Biblioteksrummet är en viktig kulturarena i lokalsamhället, och det är viktigt att biblioteken fortsätter att utvecklas som mötesplatser och demokratiska rum - tillgängliga för alla invånare i länet. Biblioteken behöver också ha en aktualitet och relevans i det digitala samhället och vara en drivande part i att öka den digitala kompetensen hos länets invånare. Att arbeta med digital biblioteksutveckling och medie- och informationskunnighet (MIK) ger en högre digital kompetens hos bibliotekspersonal och invånare som kan möta de krav som det digitala samhället ställer. För att möta utmaningarna för ett modernt bibliotek med hög kvalitet så krävs samordnade kompetenshöjande insatser.

1.15 Utvecklingsområden, bibliotek

- Upprätta ett samarbetsavtal mellan kommunerna i samverkan Bibliotek i Västmanland.
- Utveckla en struktur för gemensam kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte i Bibliotek i Västmanland.

- Utveckla hållbara transporter mellan biblioteken i en gemensam mediasamverkan.
- Utveckla arbetet med digital biblioteksutveckling och medie- och informationskunnighet (MIK).
- Samordning av arbetet med uppföljningsbara lokala biblioteksplaner och löpande nationell samverkan kring kvalitetsarbete tillsammans med Kungliga biblioteket

17 Läs- och litteraturfrämjande

Den regionala biblioteksverksamheten har i uppdrag att strategiskt främja läs- och litteraturfrämjande. Språket är en grundläggande rättighet och viktigt för att kunna kommunicera, informera sig, vara delaktig i samhället och ta del av litteratur och kultur.

Läsfrämjande

Läskunnighet är en viktig förutsättning för att kunna ta del av yttrandefriheten och kunna vara delaktig i samhället och kulturlivet.

Folkbiblioteken har en roll som nav för det läsfrämjande arbetet i Västmanland. Detta arbete kommer att utvecklas mer genom det samarbete som nu finns etablerat hos folkbiblioteken i länet. Regionen har just avslutat det treåriga projektet *Vem äger språket*, 2015-2017, med syfte att skapa långsiktiga och hållbara strukturer för läsfrämjande arbete. Det har gett en större förståelse för det läsfrämjande arbetet och fler aktörer i Västmanland har börjat samarbeta på ett nytt sätt. Projektet har byggt en struktur för samverkan mellan regionen, kommunerna, andra aktörer och civilsamhället. Genom projektet har det även skapats samverkan mellan fler konstområden.

Fortsatt handlar det om att skapa samsyn kring hur att läsa, skriva och berätta hänger samman samt att skapa en medvetenhet kring hur egen läsning, högläsning liksom samtal och reflektion kring läsning uppmuntrar till eget skapande. Det behövs insatser för att stödja läsandet, intresset för litteratur och tillgången till litteratur där biblioteken agerar arena för eget skrivande.

Språkfrö Västmanland är satsningen på språkutveckling för de allra yngsta. Familjen måste inkluderas för att stödja små barns språkutveckling. Samverkan mellan olika instanser och aktörer så som Barnhälsovården (BHV), bibliotek, förskola och logopedi kan åstadkomma långsiktiga och hållbara insatser i språk-stödjande program för småbarnsfamiljer. Långsiktigt handlar det också om att skapa strukturer för Bokstart.

Litteraturen som konstform

Litteratur är en egen konstform, den är språk- och kulturbärande och bildar förutsättningar för demokrati och yttrandefrihet. Genom att lyfta litteraturen som egen konstform och fokusera på författares villkor möjliggörs förutsättningar för att stärka infrastrukturen inom konstområdet.

I den litterära infrastrukturen ingår i första hand upphovspersonerna – författarna, dramatiker, och deras respektive främjandeinstitutioner. Man talar ibland om ordkonstområdet som då innefattar författare, dramatiker och översättare.

Kunskapen om förutsättningarna för aktörer inom litteraturområdet i Västmanland är ganska liten. En kartläggning av aktörernas villkor är en förutsättning under planperioden för att öka kunskapen om området och för att fortsätta arbetet med att förbättra villkoren och stödja utvecklingen.

1.16 Utvecklingsområden, läs- och litteraturfrämjande.

- Utveckla nätverket för samverkan inom läsfrämjande mellan regionen, kommunerna, folkhögskolor, studieförbund, idrottsrörelse, skola och fritid.
- Utveckla stöd till nya modeller och metoder för läs- och litteraturfrämjande verksamhet.
- Utveckla inspiration och kompetensutveckling till de vuxna som möter och arbetar med barn och unga.
- Förankra arbetet med läsfrämjandeplaner i alla 10 kommuner i Västmanland.
- Kartläggning och inventering av litterära aktörers förutsättningar i Västmanland.

18 Hemslöjd

Västmanlands läns hemslöjdsförbund, bildat 1987, är medlem i Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, SHR och är den samlande regionala organisationen för länets hemslöjdsrörelse. I förbundet är fyra lokala slöjd- och hantverksföreningar anslutna med drygt 400 medlemmar. Varje år genomför de lokala föreningarna en omfattande ideell programverksamhet. Målgrupperna, medlemmarna och den slöjdintresserade allmänheten, erbjuds aktiviteter i genomsnitt varannan dag under hela året.

Västmanlands läns hemslöjdsförbund är huvudman för konsulentverksamheten, omfattande en heltidstjänst, som spänner över områdena näring, kulturarv och kunskapsförmedling. Länslemslöjds-konsulenten har i uppdrag att främja mjuk och hård slöjd och samverkar bland annat med lokalföreningar samt kulturutvecklare i länet för att nå ut med ett varierat kulturutbud.

Målgrupperna är bland andra slöjdare, konsthantverkare, pedagoger, föreningar, museer och slöjdintresserad allmänhet. Barn och unga är en prioriterad målgrupp. I uppdraget ingår också att stödja och utveckla verksamma slöjdare och hantverkare inom kulturella och kreativa näringar.

Hemslöjdsförbundet har i uppdrag att arbeta med hemslöjdsfrämjande- och hemslöjdskonsulentverksamhet i Västmanlands län inom den hårda och textila slöjden. Arbetet ska bedrivas ur ett närings-, kulturarvs- och kunskapsförmedlande perspektiv och sker i ett nära samarbete med de anslutna lokala slöjdföreningarna. Hemslöjdsförbundet arbetar för att:

- representera, förvalta, driva och utveckla verksamheten i samverkan med bl. a föreningslivet/civilsamhället, representanter inom kultursamverkansmodellen och kulturutvecklare.
- erbjuda barn, ungdomar, vuxna och äldre möjlighet att slöjda i olika tekniker och material för att skapa intresse för slöjd som bl. a alternativ kulturform och näring.
- synliggöra den västmanländska hemslöjden och slöjdtraditionen i Västmanlands län.
- göra insatser (synliggöra, förmedla kontakter, arrangera aktiviteter och erbjuda mötesplatser) för att ge slöjdare/hantverkare inom kulturella och kreativa näringar verktyg för att driva verksamhet.
- lyfta fram och medvetandegöra hemslöjd som ett hållbart miljövänligt alternativ samt visa på mångfald och verka för ökad tillgänglighet.

1.17 Utvecklingsområden, hemslöjd

- Utveckla en långsiktigt relevant och effektiv kommunikativ hemslöjdsrörelse i samarbete med representanter från länets lokala slöjd- och hantverksföreningarna och övriga civilsamhället.
- Ta fram en strategi för och utveckla hemslöjdens barn- och ungdomsverksamhet i Västmanlands län.
- Undersöka förutsättningarna att bilda en slöjdakademi med i första hand näringsverksamma slöjd och hantverkare samt berörda föreningar.
- Etablera stabila samverkansformer tillsammans med hemslöjdskonsulenter i omkringliggande län för att på ett effektivt sätt främja mjuk och hård slöjd inom, mellan och över länsgränserna.
- Utveckla arbetet med hållbar utveckling i samverkan med olika aktörer.

19 Arkiv

Den ideella medlemsorganisationen Arkiv Västmanland är länets sammanhållande funktion för enskilda arkiv, det vill säga den som i länet bedriver regional arkivverksamhet med fokus på arkiv från den enskilda sektorn.

Förutom att tillhandahålla möjlighet för medlemmar att deponera sina arkiv i för ändamålet avsedda depåer, erbjuder Arkiv Västmanland kvalificerad arkivkompetens och samordnad forskarservice för så väl deponerande medlemmar som för medlemmar som själv förvarar och/eller äger enskilda arkiv.

Arkiv Västmanland prioriterar det utåtriktade arbetet, i syfte att sprida kunskap om arkiv i allmänhet och om de viktiga källor till den västmanländska historien som utgörs av enskilda arkiv i synnerhet. Arbetet med att förmedla insikt i hur arkiven kan användas, var de finns och varför man bör bevara dem sker genom forskarservice, uppsökande verksamhet, studie-besök, kurser och föredrag. I de allra flesta fall tillhandahålls sådan service till allmänheten utan kostnad. Detta för att denna ovärderliga del av länets kulturarv skall kunna komma alla länsbor, och övriga, till del.

Att verka och vara tillgängliga i och för hela länet är en viktig utgångspunkt för så väl den dagliga verksamheten som för allt utvecklingsarbete. Arkiv Västmanland har idag depåer i Arboga och i Västerås, samt del i depå i Fagersta. På dessa tre platser samt i Svanå tar Arkiv Västmanland också regelbundet emot forskare, studiebesök och övrig intresserad allmänhet. Besökarna erbjuds generösa öppettider baserade på efterfrågan.

Arkiv Västmanlands verksamhet finansieras till stor del av den enskilda sektorn själv genom medlemsavgifter, samt genom intäkter från depositioner och andra arkivtjänster.

Under perioden 2015-2018 har Arkiv Västmanland vidareutvecklat samarbetet med ArkivCentrum Örebro län som inleddes 2010. Under 2013 utreddes inom projekt "Innovativ arkivsamverkan" förutsättningarna för ytterligare samverkan i form av gemensamma arkivlokaler. Projektet resulterade i fortsättningsprojektet "Innovativ arkivsamverkan, del 2", vilket pågått fram till mars 2018. Båda projekten har genomförts med ekonomiskt stöd från Statens kulturråd.

Utifrån utredningsrapporten 2013 har Arkiv Västmanland tillsammans med ArkivCentrum Örebro län under 2015-2018 kunnat inviga nya gemensamma lokaler i Arboga – Arkivcentrum Arboga – med arkivdepåer som uppfyller Riksarkivets krav på säkerhet och klimat och med generösa ytor för tillgängliggörande och vidarebearbetning av arkivmaterial. Inom projektet har även flera andra samarbeten initierats och utvecklats tillsammans med andra aktörer. Bland annat har det inom interregionala och nationella nätverk arbetats med allt från arkivpedagogisk metodutveckling och tillgänglighet till depositionsprinciper och digital arkivering.

Under perioden 2015-2018 har Arkiv Västmanland även genomfört avgränsade arkivpedagogiska projekt för samarbete med skola, äldreomsorg och frivilligorganisationer.

Genom projekt "Innovativ arkivsamverkan, del 2" har de långvariga problemen med bristande depåutrymmen kunnat avhjälpas. Samtidigt har intresset för att deponera ökat och de nu färdigställda depåerna har fyllts i högre takt än vad som kunnat förutses. Så länge den ökade inströmningen sker i form av depositioner är detta en positiv utveckling då det ger intäkter i form av hyllavgifter. Dock ligger runt om i länet fortfarande stora bestånd av viktigt arkivmaterial kvar i undermåliga och otillgängliga lokaler i väntan på att ägarfrågor och finansiering av olika bevarandeåtgärder skall finna sin lösning.

Genomförda utvecklingsprojekt har även lett till ökad efterfrågan på andra kvalificerade arkivtjänster vilket ger fler möjligheter till ökad egenfinansiering. Samtidigt ökar även behovet av än mer kostnadsfri service mot allmänheten, så som arkivpedagogiska insatser, informations- och kunskapsspridning, forskarservice och studiebesöksverksamhet.

1.18 Utvecklingsområden, arkiv

- Vidareutveckla verksamheten Arkivcentrum Arboga tillsammans med ArkivCentrum Örebro län.
- Genom nationell samverkan skall lämpliga metoder för digital arkivering av den enskilda sektorns arkiv prövas.
- Fortsätta utveckla arkivpedagogiska arbetssätt i samverkan med andra organisationer för att nå ut till nya grupper, samt skapa metoder att nå ut med demokratifrämjande insatser till barn och unga.
- Skapa ekonomiska förutsättningar för ett ökat behov av Arkiv Västmanlands verksamhet.

20 Genomförande och uppföljning

Region Västmanland ansvarar för genomförande och uppföljning av regionala uppdrag till kulturverksamheterna, liksom för fördelningen av de statliga verksamhetsbidragen.

I Region Västmanland pågår en ständig utveckling och utvärdering av såväl kvalitets- som resultatmått för de regionala kulturverksamheterna samt för folkbildning och föreningsliv.

Regionen ansvarar för Västmanlands läns museum och Kulturutveckling inom bibliotek, litteratur, läsfrämjande, film, bild och form samt barn och ungdokumentation. Dessa

---

verksamheter beskrivs i verksamhetsplaner och följs upp i regionens verksamhetsuppföljning.

Kommunalförbunden Västmanlandsmusiken och Västmanlands Teater drivs tillsammans med Västerås stad med förbundsordning och årliga överenskommelser som följs upp av huvudmännen gemensamt.

Västmanlands läns hemslöjdsförbund och Arkiv Västmanland drivs i föreningsform och det skrivs fleråriga överenskommelser utifrån antagen regional kulturplan

Varje år redovisar regionen till Statens Kulturråd hur de statliga medlen har använts och vilka effekter som har uppnåtts. Redovisningen består av en kvalitativ uppföljning och en kvantitativ uppföljning.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

REMISSVAR REGIONAL KULTURPLAN FÖR VÄSTMANLAND 2019-2022

Kultur- och Fritidsnämnden i Sala har tagit del av remissupplagan, Dnr: RV180359 med nedan synpunkter.

1.5 Strategiska prioriteringar – sid 5

I Västmanland är kulturen en del av den hållbara samhällsutvecklingen

Här vill vi anföra att kultur även bidrar till att stärka människors och boende-ortens identitet och framtidstro.

I Västmanland är kulturverksamheterna tillgängliga

Här vill vi även anföra att Regionala kulturverksamheter ska sträva efter att stödja kommunerna i arbetet med att bredda utbudet av kulturverksamheter, för att på så sätt uppnå en god geografisk spridning och ett jämlikt utbud.

6 I Västmanland finns goda förutsättningar för kulturaktörer att bo, verka och utvecklas. – sid 11

1 % -regeln

Med hänvisning till det kommunala självstyret tar vi oss friheten att själva bestämma om och när en eventuell 1 % -regel införs i vår kommun.

MU-avtalet

Med hänvisning till det kommunala självstyret tar vi oss friheten att själva bestämma om och när tillämpning av MU-avtalet införs i vår kommun.7

Västmanland är kulturen en del av det vardagliga livet – sid 13

Arrangörsutveckling

Här önskar vi utöka utvecklingsområdet med följande skrivning:
I samråd med länets kommuner analysera nuvarande regionala och kommunala arrangörstöd och vid behov undersöka förutsättningarna för att utveckla stöden. Delat ansvar mellan region och kommun skulle kunna vara ett alternativ.
Vi önskar även ett nytt stycke under detta kapitel;

Föreningsdrivna samlingslokaler

Föreningsdrivna, allmänna samlingslokaler i länet, utgör en viktig infrastruktur för kultur och demokrati. De är en nödvändig förutsättning för ett levande kulturliv i hela länet där invånarna kan uppleva och medskapa med god geografisk

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

tillgänglighet.

- Stärka de föreningsdrivna samlingslokalerna som arrangörer.

10 Musik

1.9 Utvecklingsområden, musik – sid 21

- Verka för ökad tjänstgöringsgrad för de egna konstnärliga medarbetarna. Här önskar vi veta mer hur detta ska finansieras. Vi är tveksamma till att detta tillfaller Sala kommuns invånare.

13 Museum och Kulturarv

1.12 Utvecklingsområden, museum och kulturarv – sid 24

- Genomföra ett brett pedagogiskt utvecklingsarbete kring länets historia med fokus på barn och unga.

Här vill vi anföra att arbetet bör ske i nära samverkan med länets kommuner, om tillämpligt med god geografisk spridning.

16 Bibliotek

Vi saknar skrivningar om samverkan med civilsamhälle och folkbildning.

Kultur och Fritid

Petra Jablonski

Kulturutvecklare